

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 7.12.2011
СОМ(2011) 870 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ, ДО КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

План за действие за улесняване достъпа на МСП до финансиране

{SEC(2011) 1527 окончателен}

1. МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ — ДВИГАТЕЛИ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ

Икономическият успех на Европа в голяма степен зависи от разгръщането на потенциала на малките и средните предприятия (МСП). През последните пет години на МСП се дължи повече от половината добавена стойност в нефинансовия сектор на икономиката и 80 % от всички нови работни места в Европа¹.

МСП често срещат значителни трудности при осигуряване на финансирането, от което се нуждаят, за да се развият и да осъществяват нововъведения.

Един от ключовите приоритети, залегнали в стратегията на ЕС за икономически растеж през следващото десетилетие „Европа 2020“, както и в документите на Комисията „Акт за единния пазар“² и „Акт за малките предприятия“³, е да се улесни достъпът на МСП до финансиране. В Годишния обзор на растежа⁴ беше подчертана решаващата роля на стабилната финансова система както за подпомагането му, така и за определянето на приоритетите за действие в краткосрочен план.

В този контекст програмата за реформиране на финансовите услуги, въведена в отговор на финансовата криза, може да създаде регулаторни предимства за МСП. Комисията освен това предлага ново целево финансиране на равнище ЕС за преодоляване на слабостите на пазара, които ограничават растежа на МСП.

В настоящия План за действие Европейската комисия представя различните мерки, които предприема, за да улесни достъпа до финансиране за 23-те милиона МСП и осезаемо да подпомогне техния растеж⁵.

2. ОТГОВОР НА ПРОБЛЕМИТЕ

Както подробно е представено в приложението⁶, трудностите при достъпа до финансиране са една от основните пречки пред растежа на МСП. Причините за тези пречки са много, като някои от тях имат цикличен⁷, а други — структурен характер. Съществена роля играе информационната асиметрия между търсенето и предлагането на финансиране.

За финансирането си от външни източници МСП до голяма степен се осланят на банковите заеми, поради което следва да им бъдат предоставени подходящи алтернативи.

---

¹ Структурна бизнес статистика (Евростат)
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database.

² COM(2011) 206.

³ COM(2011) 78.

⁴ COM(2011) 815 окончателен.

⁵ Настоящият План за действие ще бъде последван и от други грижливо подготвени инициативи, които при необходимост ще включват съответни оценки на въздействието.

⁶ ЕЦБ, Проучване върху достъпа до финансиране за МСП, февруари 2010 г.

⁷ Проучване за финансирането за МСП — Cyclicity of SME Finance, ЕИМ, март 2009 г.

Комисията ще използва **регламент**, за да направи МСП по-забележими за инвеститорите, а пазарите — по-привлекателни и по-достъпни за МСП. Чрез регулаторните промени ще се запази равновесието между регулирането, насочено към ограничаване на риска, и финансирането на МСП, както и между защитата на инвеститорите и специфичните мерки за МСП.

Второ, Комисията възнамерява и занапред да улеснява чрез **бюджета** на ЕС достъпа до финансиране за малките и средните предприятия, за да се преодолеят слабостите на пазара (т.е. информационната асиметрия и разпокъсаността на пазара на рисков капитал), които ограничават растежа на МСП. Намесата на ЕС трябва да има ясна добавена стойност като допълнение към финансовите ресурси, налични на национално равнище, и да привлече допълнително финансиране („финансов мултипликационен ефект“)⁸.

Трето, Комисията ще се възползва от своята **координираща** роля, по-специално в сътрудничество с държавите-членки, за обмен на челен опит и осъществяване на полезни взаимодействия между мерките, предприети на национално ниво и на ниво ЕС.

Докато повечето от мерките ще се разгръщат в средно- и дългосрочна перспектива, важно е също така да се подчертае, че Европа вече предприема редица **стъпки за справяне с непосредствените трудности**.

Основната цел е стабилизирането на икономическото и финансово положение. В края на октомври държавните и правителствени ръководители постигнаха съгласие за цялостен набор от мерки за преодоляване на съществуващото напрежение на финансовите пазари, като в същото време се гарантира приток на кредити към реалната икономика и предотвратяване на прекомерната задлъжнялост.

В текущия програмен период (2007—2013 г.) Европа предоставя за МСП балансирано съчетание от гъвкави финансови инструменти, които са от съществено значение за посрещане на нуждите на МСП от разнообразно финансиране. Финансовите инструменти на Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (ПКИ) с бюджет от 1,1 млрд. EUR следва да дадат възможност на финансовите институции да осигурят ново финансиране⁹ в размер на около 30 млрд. EUR, предназначени за над 315 000 МСП. През периода 2008—2011 г. Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) предостави заеми на МСП на обща стойност около 40 млрд. EUR, от които се възползваха над 210 000 МСП.

В областта на политиката на сближаване Комисията вече прие мерки за предоставяне на инвестиции в полза на МСП в 15 държави-членки чрез инструментите за финансов инженеринг, разработени от структурните фондове. Тези мерки бяха допълнително подсилени и позволяват инвестиции в МСП на всеки етап от стопанската им дейност във всички държави-членки, поради което представляват важен алтернативен финансов източник за достъп

⁸ Действията са в съответствие с настоящата и бъдещата финансова рамка. Всички мерки, включени в настоящия План за действие, са съгласувани с предложението за Програма за конкурентоспособността на предприятията и МСП и за програмата „Хоризонт 2020“. Разходите за агенциите и Мрежата на европейските предприятия (European Enterprise Network) ще бъдат покрити от вече предвидените средства в официалните програмни документи на Комисията.

⁹ Т.е. за всяко инвестирано евро чрез ПКИ бенефициерът в крайна сметка получава около 30 EUR.

до кредитиране. За текущия финансов период помощта за предприятия, предоставяна чрез инвестиции в собствен капитал, гаранции и заеми, се оценява на най-малко 3 млрд. EUR.

И накрая, за да се осигури по-лесен достъп до кредитиране, от 2012 г. се създава специален инструмент за поделяне на риска в рамките на механизма за поделяне на риска по Седмата рамкова програма за научни изследвания (FP7). Инструментът ще предоставя частични гаранции на финансовите посредници чрез механизъм за поделяне на риска, като по този начин се намаляват техните финансови рискове, което следва да ги насърчи да предоставят заеми между 25 000 EUR и 7,5 млн. EUR на МСП, които се занимават с научноизследователска, развойна или иновационна дейност.

3. РЕГУЛАТОРНИ МЕРКИ

3.1. Усъвършенстване на регулаторната рамка за рисковия капитал

3.1.1. Ново законодателство за рисковия капитал

Фондовете за рисков капитал са стопански субекти, които предимно финансират малки предприятия в първоначалните етапи от развитието им чрез участие в собствения им капитал. В ЕС финансирането чрез рисков капитал има голям, но неоползотворен потенциал за размаха на МСП. Въпреки огромния мащаб на сектора на управлението на активи в ЕС, в действащото законодателство на Съюза няма специални разпоредби за насочване на инвестициите в собствен капитал към МСП. Управителите на фондовете за рисков капитал рядко могат да се възползват от паспорта, въведен с Директивата относно администраторите на фондове за алтернативни инвестиции (АФАИ), тъй като неговият праг от 500 млн. EUR надхвърля размера на портфейлите на повечето фондове за рисков капитал.

Поради това Комисията¹⁰ отправя предложение за нов европейски режим за рисковия капитал, който да даде възможност на фондовете за рисков капитал в ЕС да бъдат търгувани и да набират капитал на общоевропейско ниво в рамките на единния пазар. Новият режим ще намали разпокъсаността на пазарите на рисков капитал по държави, която пречатства трансграничните операции и затруднява предлагането на рисков капитал.

Новата рамка ще бъде проста и ефикасна, с една регистрация в държавата-членка по произход, облекчени задължения за докладване и адаптирани правила за организация и осъществяване на стопанска дейност.

След като бъде въведена, тя следва да увеличи мащаба на пазара на рисков капитал и да доведе до: i) по-големи и по-ефективни фондове за рисков капитал с повече възможности за специализиране по вид на инвестициите; ii) засилена конкуренция между фондовете и по-добро разпределение на техните инвестиции; и iii) по-голямо трансгранично финансиране за МСП.

---

¹⁰ Предложението на Комисията от 2007 г. за взаимното признаване на фондовете за рисков капитал, макар и подкрепено от държавите-членки през 2008 г., не намали регулаторната разпокъсаност по държави.

Заедно с настоящия План за действие Комисията представя нова рамка по отношение на рисковия капитал в ЕС, чрез която се създава действен вътрешен пазар на фондовете за рисков капитал. Комисията приканва Парламента и Съвета да приемат това законодателно предложение до юни 2012 г.

3.1.2. Регулаторна рамка за инвестиране в рисков капитал

Институционалните инвеститори, по-специално застрахователните дружества, а до известна степен и банките, са потенциални инвеститори във фондовете за рисков капитал. В някои държави-членки те вече изпълняват значителна роля в това отношение.

Въвеждането на новите рамки за ограничаване на риска в застрахователното (Платежоспособност II¹¹) и в банковото дело (Регламент и Директива относно капиталовите изисквания¹²) дадоха повод за опасения, че то би могло да отдръпне инвестициите във фондовете за рисков капитал като ги разглежда като инвестиции, които не се търгуват на регулиран пазар, или като високорискови активи (заедно с борсовите стоки и хедж-фондовете) при изчисленията на пруденциалните изисквания¹³.

Това третиране е в отговор на съображенията за ограничаване на риска. Една подходяща законодателна рамка за рисковия капитал, която да признава по-специално предимствата на диверсификацията, може да позволи определени инвестиции в рисков капитал, без да се поражда безпокойство от гледна точка на риска.

През 2012 г., като част от по-широко обсъждане относно дългосрочните инвестиции, въз основа на техническата работа, която предстои да се извърши съвместно с Европейския банков орган и с Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване, Комисията ще осъществи проучване на връзката между регулирането, насочено към ограничаване на риска, и инвестициите в рисков капитал от банките и застрахователните дружества.

3.1.3. Данъчни реформи в полза на МСП

Комисията разглежда заедно с национални експерти и със специалисти от финансовата сфера начините за отстраняване на регулаторните и данъчните пречки пред трансграничните инвестиции в рисков капитал. Група данъчни

¹¹ Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II).

¹² На 20 юли 2011 г. Комисията прие законодателен пакет за укрепване на регулирането на банковия сектор. Чрез предложението действащите Директиви относно капиталовата адекватност (2006/48 и 2006/49) се заменят с директива и регламент, което представлява още една важна стъпка към създаването на по-стабилна и по-сигурна финансова система. С директивата се урежда достъпът до дейности по приемане на депозити, а с регламента се определят изискванията по отношение ограничаването на риска, които институциите трябва да спазват. Вж. СОМ(2011) 453 окончателен, СОМ(2011) 452 окончателен, които са предложени от Комисията на 20 юли 2011 г. и са в процес на обсъждане в Съвета и в Парламента.

¹³ Вж. например член 123 от предложениия Регламент относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, СОМ(2011) 452 окончателен, 20.7.2011 г.

експерти¹⁴ установи главните проблеми в областта на данъчното облагане за трансграничните инвестиции в рисков капитал, които поради липсата на съгласуваност между 27-те данъчни системи в ЕС могат да доведат до двойно данъчно облагане, неясноти при данъчното третиране и административни пречки¹⁵. Въпреки че двустранните спогодби за избягване на двойното данъчно облагане между държавите-членки по принцип следва да предотвратяват подобни затруднения, те не винаги отговарят на сложните търговски структури, използвани във фондовете за рисков капитал.

Европейският режим за рисковия капитал ще премахне пречките пред трансграничното набиране на средства, но няма да реши проблемите, свързани с данъчното облагане на трансграничните инвестиции. При все това, едно общоприето определение на фонд за рисков капитал би било добра отправна точка за по-нататъшно проучване съвместно с държавите-членки на решенията на данъчните проблеми, които могат да възпрепятстват трансграничните инвестиции на такива фондове.

През 2012 г. Комисията ще завърши прегледа на данъчните пречки пред трансграничното инвестиране в рисков капитал с оглед през 2013 г. да представи решения, насочени към отстраняването им, без това да засяга борбата срещу избягването на данъчното облагане и укриването на данъци.

3.2. Правила за държавните помощи, които са от значение за достъпа на МСП до финансиране

Политиката по отношение на държавните помощи може да подпомогне достъпа на МСП до финансиране по различни начини, като се позволят помощите за банки с оглед на финансовата стабилност и се предоставят насоки на държавите-членки за разработването на схеми за помощи, които допринасят за целите на стратегията „Европа 2020“ (научноизследователска и развойна дейност, иновации, регионално и социално сближаване и др.) и отчитат специфичните потребности на МСП.

В Насоките за рисковия капитал¹⁶ се предвиждат спомагателно финансиране на МСП на ранен етап, мобилизиране на частни капитали и смекчаване на последиците от пазарни трусове. Комисията констатира наличието на значителен дефицит на собствен капитал и увеличи прага за инвестиции в собствения капитал на новосъздадени дружества от 1,5 млн. EUR на 2,5 млн. EUR. При специфични обстоятелства правилата за държавните помощи позволяват намеса дори извън тези стойности.

До 2013 г. Комисията ще направи преглед на Общия регламент за групово освобождаване и на редица насоки за държавните помощи, включително по отношение на рисковия капитал, за постигане целите на стратегията „Европа 2020“ и в отговор на нуждите на МСП.

¹⁴http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/initiatives_small_business/venture_capital/tax_obstacles_venture_capital_en.pdf

¹⁵ Различните определения на понятието „място на стопанска дейност“ често задължават фондовете за рисков капитал да учредяват филиали и да понесат нарастваща административна и данъчна тежест.

¹⁶ Насоки на Общността за държавните помощи за насърчаване на инвестициите в рисков капитал в малки и средни предприятия, ОВ С 194, 18.8.2006 г., стр. 2—21.

3.3. Подобряване на достъпа на МСП до капиталовите пазари

За да се улесни достъпът на МСП¹⁷ до капиталовите пазари, Комисията предлага регулаторни промени, които целят подобряване на осведомеността относно пазарите на МСП и намаляване, доколкото е възможно, на разходите и регулаторната тежест за МСП, като същевременно се поддържа адекватно ниво на защита на инвеститорите.

3.3.1. По-добра осведоменост относно пазарите на МСП

Комисията желае да улесни създаването на хомогенни развиващи се пазари на МСП, които да привличат инвеститорите. В предложението за Директива относно пазарите на финансови инструменти (ДФФИ)¹⁸ тя включи присъждането на етикет за развиващи се пазари на МСП на онези многостранни системи за търгуване (МСТ), които отговарят на определен набор от характеристики. Целта е да се намери подходящ баланс между пропорционални изисквания спрямо МСП и висока степен на защита на инвеститорите¹⁹.

Етикетът следва да позволи на тези пазари да станат по-популярни, по-ликвидни и по-привлекателни за инвеститорите. Използването му ще бъде доброволно и ще се основава на изискванията, които предстои да бъдат приети от Комисията по предложение на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП). Етикетът ще се присъжда от компетентните национални органи. Той ще позволи на пазарите да разработят по-стандартизирани средства (индекси, специализирани фондове, инвестиращи на тези пазари) за осъществяване на контакти между МСТ и за прилагане на челния опит.

През октомври 2011 г. в законодателния акт на ЕС за капиталовите пазари (ДФФИ) беше включен етикет за развиващи се пазари на МСП. Комисията приканва Парламента и Съвета да приемат това законодателно предложение възможно най-бързо.

3.3.2. Повече информация за МСП, чиито ценни книжа се търгуват на регулиран пазар

Предложението за изменение на Директивата относно прозрачността²⁰ цели подобряването на достъпа до информацията относно дружествата, чиито ценни книжа се търгуват на регулирани пазари, който понастоящем е ненужно сложен: за да получат информацията, заинтересованите страни трябва да преглеждат 27 национални бази данни.

¹⁷ В контекста на финансовите пазари МСП включват също така дружества с ограничена пазарна капитализация (по 100 млн. евро).

¹⁸ Директива относно пазарите на финансови инструменти и за отмяна на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, COM(2011) 656 окончателен, приета на 20.10.2011 г.

¹⁹ Нивото на защита на инвеститорите ще се укрепи допълнително чрез предложеното разширяване на приложното поле на Директивата относно пазарната злоупотреба така, че да обхване многостранните системи за търгуване.

²⁰ Директива за изменение на Директива 2004/109/ЕО относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, и Директива 2007/14/ЕО на Комисията, COM(2011) 683 окончателен, приета на 25.10.2011 г.

Достъпът до висококачествени съпоставими данни през централен портал на равнище ЕС ще улесни инвеститорите при по-широкото използване на информацията относно МСП, регистрирани на фондови борси. Централният портал може да намали пречките и разходите за встъпване на пазара за нови доставчици на търговска информация, които биха желали да запълнят празнината по отношение на информацията за по-малките предприятия. Малките емитенти също могат да бъдат насърчавани да инвестират в предоставянето на прецизирана информация и формати на документи, предназначени за трансграничните инвеститори.

Комисията със съдействието на ЕОЦКП ще подобри съществуващата система за съхранение на данните и ще разработи централен портал за достъп до регулирана информация на равнище ЕС. Комисията ще улесни достъпа до висококачествена информация относно МСП, регистрирани на фондови борси. Комисията приканва Парламента и Съвета да приемат това законодателно предложение до края на 2012 г.

3.3.3. Облекчаване на задълженията за докладване на МСП, чиито ценни книжа се търгуват на регулирани пазари

С цел опростяване на **счетоводните правила** за МСП и допълнително намаляване на административната тежест, Комисията прие предложение за Директива относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните с тях доклади на някои видове предприятия²¹. Това ще позволи на МСП да спестят до 1,7 млрд. EUR годишно. Повишената сравнимост на финансовите отчети и акцентът върху съществената информация следва да доведат до по-добри инвестиционни решения и по-рационално разпределяне на капитала.

Комисията предлага също да се снижат **изискванията и разходите за малките емитенти**, като се премахнат тримесечните отчети и се въведат образци, изготвени от ЕОЦКП, което ще улесни инвеститорите при съпоставянето на информацията. Облекченият режим на новата Директива относно прозрачността ще се прилага за всички емитенти и ще се отрази съществено върху намаляването на разходите на малките емитенти. Защитата на инвеститорите ще бъде достатъчно гарантирана чрез задължително оповестяване на шестмесечните и годишните резултати, както и чрез оповестяванията, изисквани съгласно Директивата относно пазарната злоупотреба и Директивата относно проспектите. Дружествата, разбира се, могат да продължат да предоставят повече информация на инвеститорите.

С последното изменение на Директивата относно проспектите²² беше въведен **пропорционален режим на оповестяване** за МСП и дружествата с ограничена пазарна капитализация. Той следва да ограничи изискванията за оповестяване и да намали административната тежест за МСП и малките емитенти, без да се накърнява защитата на инвеститорите.

²¹ COM(2011) 684 окончателен.

²² Директива 2010/73/ЕО, ОВ L 327, 11.12.2010 г.

През октомври 2011 г. беше представено законодателно предложение за изменение на Счетоводните директиви, целящо да се опростят и усъвършенстват счетоводните правила за МСП.

Същевременно Комисията представи предложение за преразглеждане на Директивата относно прозрачността, за да се намали регулаторната тежест за малките емитенти.

Комисията приканва Парламента и Съвета да приемат тези законодателни предложения до края на 2012 г.

До юли 2012 г. ще бъдат предложени делегирани актове в контекста на Директивата относно проспектите, с които да се уточни съдържанието на пропорционалния режим на оповестяване за МСП и малките емитенти.

3.4. Преглед на въздействието на капиталовите изисквания за банките върху МСП

Действащата рамка относно капиталовите изисквания за банките, разработена от Базелския комитет за банков надзор и въведена в законодателството на ЕС чрез две изменения на Директивата относно капиталовите изисквания (ДКИ III²³ и предложените ДКИ IV и Регламент за капиталовите изисквания), цели укрепването на банковите правила с оглед ограничаване на риска. Освен че предвижда по-голям размер и по-високо качество на капитала, тя налага по-строги изисквания към пазарните дейности и усъвършенства правилата за управление на риска по отношение на ликвидността. Това ще доведе до подобряване на финансовата стабилност, укрепване на банковите модели за осъществяване на стопанска дейност и оздравяване на счетоводните баланси.

Съгласно ДКИ IV настоящото третиране на заемите за МСП с оглед на риска ще продължи да се ползва от разпоредбите на Базел II (преференциално рисково тегло от 75 % за експозиции на МСП според стандартизирания подход). Един по-благоприятен режим по отношение на експозициите на МСП би изисквал преразглеждане на международната рамка от Базел. В частност, това означава да се докаже, че сегашният подход е твърде ограничителен. Поради тази причина в предложението на Комисията рисковото тегло на експозициите на МСП подлежи на клауза за преразглеждане.

До 24 месеца от влизането в сила на новия регламент Комисията, в консултации с Европейския банков орган (ЕБО), ще изготви доклад относно кредитирането на МСП и физически лица. Докладът, заедно с евентуално предложение за преразглеждане на рисковото тегло за МСП, ще бъде представен на Европейския парламент и на Съвета. В този контекст от ЕБО се изисква да анализира и докладва до 1 септември 2012 г. за текущите рискови тегла, като се изпробват възможностите за намаляването им при сценарий с намаляване от една трета в сравнение с настоящото положение.

Въз основа на доклада и препоръките на ЕБО Комисията ще обсъди съответните мерки във връзка с рисковото тегло за МСП в рамките на ДКИ IV и РКИ.

²³ Директива 2010/76/ЕС, вече в сила.

3.5. Ускоряване на прилагането на Директивата относно просрочените плащания

Много плащания по търговски сделки между предприятия или между предприятия и публични органи се извършват по-късно от уговорения срок. Това струва скъпо на европейските предприятия и представлява забавен оборот²⁴ в размер на 1,1 трилиона EUR. В следствие на разпоредбите на изменената Директива относно просрочените плащания²⁵ се очаква паричният поток за МСП да се подобри чрез намаляване на сроковете за плащане. Това би снизило необходимостта от краткосрочно външно финансиране.

Комисията настоятелно подканя държавите-членки да ускорят въвеждането на Директивата относно просрочените плащания с оглед на крайния срок март 2013 г.

3.6 Новаторски режим за Европейските фондове за социално отговорно предприемачество

Социално отговорното предприемачество се разраства като сектор в ЕС. Става дума за предприятия, чиято основна цел е по-скоро положителното въздействие върху обществото, отколкото генерирането на печалба за акционерите или други заинтересовани страни.

Често те са новосъздадени, предимно малки и средни предприятия, и при достъпа до финансиране се сблъскват с проблемите, общи за всички подобни дружества.

Комисията предлага нов режим на Европейските фондове за социално отговорно предприемачество, който ще им позволи да са специализират в тази сфера и да се представят навсякъде в ЕС със специален отличителен знак. Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да приемат новия регламент до края на 2012 г.

4. ФИНАНСОВИ МЕРКИ НА ЕС ПО ОТНОШЕНИЕ НА МСП

Комисията предложи редица нови финансови инструменти за улесняване достъпа на МСП до финансиране и в бъдеще (2014—2020 г.). От съществено значение е да се осигури по-голяма прегледност и съгласуваност между отделните схеми на ЕС за финансиране. Комисията представи принципите на платформите за заемане на средства и набиране на собствен капитал, които ще стандартизират действието на инструментите, ще предоставят насоки за отношенията с финансиращите партньори и ще повишат административната ефективност²⁶. В контекста на политиката за сближаване (2014—2020 г.) обхватът на финансовите инструменти ще бъде разширен чрез по-гъвкави и по-ефективни рамки за прилагането им.

²⁴ SEC(2009) 315.

²⁵ Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащане по търговските сделки. Крайният срок за въвеждането ѝ в националните законодателства е 16 март 2013 г.

²⁶ COM(2011) 662.

4.1. Мерки за улесняване кредитирането на МСП

За стимулиране на развитието на предприятията, както и на научните изследвания и иновациите, Комисията предложи дългов финансов инструмент, предоставящ гаранции и други форми на поделение на риска, което ще улесни отпускането на кредити на МСП, включително на тези от тях, чиято основна дейност е свързана с научни изследвания и иновации.

Структурата на финансовия инструмент ще включва различни механизми със собствени цели съгласно съобщението на Комисията *„Рамка за следващото поколение иновативни финансови инструменти — платформи за капиталови и дългови инструменти на ЕС“*²⁷. Той ще бъде финансиран чрез Програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия (2014—2020 г.)²⁸, програмата *„Хоризонт 2020“*²⁹ и програмата *„Творческа Европа“*.

По линия на Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП³⁰ Комисията ще им предостави механизъм за гарантиране на заеми, който ще дава гаранции за:

- i) дългово финансиране чрез заеми, подчинени заеми и заеми, даващи право на участие, или лизинг, с което да се облекчи достъпът на МСП до финансирането, необходимо за растежа им;
- ii) секюритизация на портфейлите дългово финансиране на МСП, предназначена за набирането на допълнително дългово финансиране.

Механизмът за гарантиране на заеми ще покрива заеми в размер до 150 000 EUR с минимален падеж от 12 месеца, с изключение на заеми от секюритизирания портфейл.

Освен това, чрез програмата *„Хоризонт 2020“*³¹ Комисията ще предостави дългов механизъм с предназначена за МСП част в подкрепа на онези МСП, чиято основна дейност е свързана с научни изследвания и иновации. Предназначената за МСП част на дълговия механизъм ще насочва към МСП заеми, които да допълват заемите от механизма за гарантиране на заеми по Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП.

Комисията също така предлага да се създаде гаранционен механизъм, ориентиран към МСП от сферата на културата и творчеството. Той ще се прилага в рамките на дълговия финансов инструмент на ЕС.

По линия на Европейската програма за социална промяна и социални иновации Комисията предлага подкрепа за микрофинансирането на микропредприятия, както и за финансирането на социално отговорни предприятия.

²⁷ COM(2011) 662.

²⁸ COM(2011) 834/2.

²⁹ COM(2011) 808 окончателен.

³⁰ Примерният бюджет на дълговия и капиталовия механизми по Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП е 1,4 млрд. EUR.

³¹ Примерният бюджет на дълговия и капиталовия механизми по *„Хоризонт 2020“* е 3,8 млрд. EUR.

Комисията и заинтересованите участници ще организират работни срещи с държавите-членки, които все още изостават в прилагането на финансовите инструменти на ЕС, за да се улесни изграждането на институции и да се даде тласък на използването на гаранциите на ЕС и на рисковия капитал.

Комисията ще продължи да разширява предоставянето на заеми за микропредприятия и да поощрява приемането на Европейския кодекс за добри практики при предоставянето на микрокредити.

Комисията направи следните предложения:

1. Укрепване и разширяване на дълговия финансов инструмент на ЕС с цел подобряване кредитирането на МСП, включително МСП, чийто основен предмет на дейност са научните изследвания и иновациите. Инструментът обхваща механизма за гарантиране на заеми по Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП (2014—2020 г.), както и предназначенията за МСП част от дълговия механизъм по програмата „Хоризонт 2020“.

Дълговият финансов инструмент на ЕС ще обхваща също така механизма за секторите на културата и творчеството, финансиран по програмата „Творческа Европа“ (2014—2020 г.), чиято цел е да улесни достъпа до кредитиране на МСП от европейските сектори на културата и творчеството.

2. Специална ос „Микрофинансиране и социално предприемачество“ в рамките на Програмата на ЕС за социална промяна и социални иновации в подкрепа на микрофинансирането за микропредприятия, изграждането на институционалния капацитет на субектите, предоставящи микрокредитиране, и финансирането на социални предприятия.

Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще запази кредитирането за МСП приблизително на нивото от 2011 г. съобразно условията на пазара и възможностите си за финансиране. ЕИБ ще продължи да допринася за подобряване условията за отпускане на кредити, както и за тяхното гъвкаво и бързо предоставяне. Европейската инвестиционна банка и Европейският инвестиционен фонд ще си взаимодействат и занапред чрез операции за поделяне на риска, включително и чрез секюритизация на дълговия портфейл на МСП, отчасти в сътрудничество с Комисията.

4.2. Мерки за улесняване на достъпа до рисков капитал и друго рисково финансиране

Комисията предложи капиталов финансов инструмент за подпомагане на растежа на европейските предприятия, както и на извършваните от тях научни изследвания и иновации, които ще предоставя рисков капитал и финансиране тип „мечанин“ на предприятия на ранен етап (включително начално финансиране) до достигане на фазата на растеж.

Финансовият инструмент ще представлява интегрирана структура от различни механизми със специфични цели съгласно Рамката за следващото поколение иновативни финансови инструменти. Той ще се финансира от Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП и от „Хоризонт 2020“.

Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП ще включва капиталов механизъм, предназначен за предприятия във фаза на разрастване и развитие. Той ще дава възможност за инвестиции на ранен стадий във връзка с програмата „Хоризонт 2020“.

Тя, от своя страна, ще включва капиталов механизъм, предназначен за предприятия в ранен стадий на развитие, който също ще дава възможност за инвестиции във фазата на разрастване и развитие във връзка с Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП.

Групата на ЕИБ ще продължи да подкрепя растежа на МСП чрез широк спектър от капиталови продукти и предимно чрез разширения си мандат за рисков капитал. По-нататъшното сътрудничество между групата на ЕИБ и Европейската комисия, в това число и чрез споразумения за поделяне на риска, ще бъде насочено към улесняването на мобилизацията на допълнителни средства от публични и частни източници.

Комисията направи следните предложения:

1. Укрепване и разширяване на капиталовия финансов инструмент с цел улесняване на достъпа на МСП до рисков капитал и друго рисково финансиране от тяхната начална фаза до достигането на фаза на растеж. Той ще се финансира от Програмата за конкурентоспособност на предприятията и МСП и от „Хоризонт 2020“.

2. Създаване в рамките на капиталовия финансов инструмент на ЕС на фондове, инвестиращи във фондове, чрез които да се предоставя капитал на фондовете за рисков капитал, ориентирани към инвестиции в повече от една държава-членка. За участие ще бъдат поканени както националните публични финансови институции, така и частни инвеститори.

Групата на ЕИБ ще продължи да подкрепя растежа на МСП чрез широк спектър от капиталови продукти и предимно чрез разширения си мандат за рисков капитал. По-нататъшното сътрудничество между групата на ЕИБ и Европейската комисия, в това число и чрез споразумения за поделяне на риска, ще бъде насочено към улесняването на мобилизацията на допълнителни средства от публични и частни източници.

5. ДРУГИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКАТА СРЕДА ЗА МСП

5.1.1. Улесняване на достъпа на МСП до информация

Улесняването на достъпа на МСП до информация на местно и регионално равнище ще бъде от огромна полза за тях. Органите на държавите-членки се приканват да подобряват достъпа на МСП до различни национални и регионални източници на финансиране и да направят оценка на възможността за създаване на единни национални онлайн бази данни на източниците на финансиране, като изхождат от утвърдените практики.

Европейската комисия и групата на ЕИБ в сътрудничество с финансови посредници ще разширяват достъпа на МСП до информация относно финансовите инструменти на ЕС и механизма за кредитиране на МСП. Също така ще бъде улеснен достъпът до информация за посредниците, включително малките банки. Ще бъдат положени усилия за облекчаване на административната тежест, както и за разширяване на скалата от езици.

Банките и останалите финансови институции се приканват да предоставят на клиентите си информация относно алтернативните финансови инструменти и да подпомагат активно мрежите от съветници, консултанти и т.нар. „бизнес ангели“.

Комисията ще:

1. укрепва капацитета за финансови консултации на мрежата „Enterprise Europe“ с цел предоставяне на МСП на по-добра информация относно различните източници на финансиране чрез допълване на действащите национални информационни структури;

2. гарантира достъпа до обобщена информация относно финансирането за МСП от различни източници в ЕС чрез единен многоезичен онлайн портал.

Банките и останалите финансови посредници заявиха, че ще поощряват дейностите по разпространение на информация относно финансовите инструменти и публичните субсидии на ЕС за МСП.

5.1.2. Подобряване на наблюдението върху пазара за кредитиране на МСП

Понастоящем няма точни статистики за заемите, отпуснати на МСП. Наличните ориентировъчни данни, например — за заемите до 1 млн. EUR или до 250 000 EUR, сочат, че дялът на МСП в общия размер на нови заеми в еврозоната е средно около 20 %³².

Подобряването на наблюдението на пазара за кредитиране на МСП ще позволи да се усъвършенства разработването на политика, основаваща се на действителни данни. То ще спомогне и за оценката на въздействието както на мерките в подкрепа на финансирането на МСП, така и на новите капиталови изисквания за кредитните институции.

Комисията ще си сътрудничи със сдруженията на банките и ще се консултира с останалите заинтересовани институции (Европейската централна банка, Европейския банков орган) за укрепване на аналитичната рамка за кредитиране на МСП, като се стреми към по-добра сравнимост и по-последователна методика.

5.1.3. Поощряване на оценка, основана на качеството

Качествените показатели за ефективност — доказаните резултати на предприемача, конкурентната позиция на дружеството на пазара или други нематериални активи — са съществено допълнение към стандартната оценка на МСП.

Въпросниците, ориентирани към качествените показатели, вече са утвърдена практика в европейските банки. Процесът на статистическо моделиране на подобна информация обаче не е непосредствен и при повечето модели има

³² Статистика на Европейската централна банка за лихвените проценти на ПФИ, обеми на новите заеми за НФД в еврозоната, усреднени данни за периода август 2010 г. — юли 2011 г.

опасност от загуба на информация при преобразуването на данните от качествен характер в количествени модели.

Освен това, вече са в действие разпоредби, даващи възможност на МСП да изискват от банките да вземат под внимание техния рейтинг и показатели³³. Въвеждането в практиката на тези разпореждания е от особена важност.

Комисията ще насърчава обмяната на полезен опит и ще поощрява банковия сектор и сдруженията на МСП да прилагат рейтинг, основан на качествени показатели, като средство, което допълва стандартната количествена оценка на платежоспособността на МСП.

5.1.4. Стимулиране на дейността на т.нар. „бизнес ангели“ и на трансграничните инвестиции

Т.нар. „бизнес ангели“ предоставят както средства, така и управленски опит, което увеличава вероятността новосъздадените предприятия да оцелеят. След семейството и приятелите те често се явяват най-големият източник на външно финансиране на новосъздадените предприятия. Поради неформалния им характер тяхната дейност трудно се поддава на измерване.

Комисията ще проучи европейския и други пазари на т.нар. „бизнес ангели“ и ще разгледа някои идеи за стимулирането му чрез подкрепа за инвестиции и програми за инвестиционна готовност, чрез насърчаване на групи от потенциални инвеститори да се превърнат в „бизнес ангели“ и обединяването им в мрежа с капацитет за подпомагане на бизнеса.

През 2011 г. групата на ЕИБ увеличи мандата си за рисков капитал на 5 млрд. EUR и включи в обхвата му съвместно инвестиране с т.нар. „бизнес ангели“.

Комисията ще:

- 1. продължи да насърчава съвместните инвестиции в различни форми с т.нар. „бизнес ангели“ в сътрудничество с Европейския инвестиционен фонд и държавите-членки и в рамките на структурните фондове;**
- 2. обмисли мерки за осъществяването на трансгранични контакти между предприятията и инвеститорите, и по-специално — т.нар. „бизнес ангели“, въз основа на предложенията, които експертна група ще изготви през 2012 г.;**
- 3. подобри съчетаването на предложенията и исканията за рисков капитал в мрежата „Enterprise Europe“.**

5.1.5. Насърчаване на осведомеността на МСП относно достъпа до капиталовите пазари

Необходими са значителни мерки за създаването на благоприятна среда за МСП чрез набиране на капитал за растежа им, съсредоточаване върху начините

³³ Член 145, параграф 4 от Директивата относно капиталовите изисквания и член 418, параграф 4 от предложението Регламент относно капиталовите изисквания.

за привличане на по-широк кръг от инвеститори и подпомагане снижаването на стойността на капитала за МСП. Нужно е да се повиши осведомеността на средните предприятия относно предимствата и разходите, свързани с публичното предлагане на ценни книжа. Комисията ще обсъди също така начините за насърчаване на достъпа на МСП до пазарите на облигации и до секюритизация. Комисията, съвместно със заинтересованите страни от Форума за финансиране на МСП, ще продължи³⁴ да допринася за информационните кампании и ще разработи Европейски информационен справочник за дружествата, които възнамеряват да предлагат публично ценните си книжа. Комисията ще предприеме и поощрителни инициативи, като например обявяването на годишна награда за публично предлагане на ценни книжа на МСП.

Заинтересованите страни и, в частност, фондовите борси се приканват да разширят информацията относно предимствата от котирането на ценни книжа на МСП и допускането им до публично предлагане.

Комисията ще насърчи създаването на независим институт за анализи и изследвания на средните предприятия, чиито ценни книжа се търгуват на регулирани пазари, като по този начин ще се увеличи интересът на инвеститорите към този сегмент.

5.1.6. Координиране и прилагане на политиките

Комисията ще продължи да си сътрудничи с участниците във Форума за финансиране на МСП в разработването на нови стратегии за улесняване на достъпа на МСП до финансиране. Особено важно за подобряването на показателите на европейската финансова система е взаимното обучение за различните политики. Няколко държави-членки вече създадоха съвместно със сдружения на предприемачи, банки и други финансови институции национални форуми за финансиране на МСП, чиято задача е да предлагат практически решения за улесняване на достъпа до финансиране.

Опитът, придобит на национално равнище, е от голямо значение за практиките и процедурите по отпускане на заеми. В редица държави-членки бяха предприети мерки за повишаване на прозрачността на процеса на кредитиране, включително за уведомяване на МСП в случай на отказ.

В някои държави-членки бяха въведени национални правила за кредитиране или бяха създадени кредитни посредници, чрез което да се отстрани проблемът за информационната асиметрия в процеса на оценка на риска при МСП и да се подобри процесът на кредитиране. В някои държави-членки обхватът на Директивата относно потребителските кредити беше разширен така, че да включи малките предприятия. Доколкото посочените модели отразяват специфичните условия в отделни държави-членки, налице е потенциал за цялостно усъвършенстване на тяхното функциониране.

Комисията насърчава:

³⁴ През периода 2008—2010 г. във всички столици на държавите-членки на ЕС бяха проведени Дни на финансирането на МСП от ЕС.

държавите-членки и сдруженията на заинтересованите страни да създават национални форуми за финансиране на МСП, които да предлагат решения за улесняване на достъпа до финансиране;

банките, останалите финансови институции и сдруженията на МСП да създават национални правила и насоки за повишаване прозрачността на процеса на кредитиране и, при необходимост, да оказват съдействие за функциите на кредитните посредници.

Комисията възнамерява през 2012 г. да преразгледа съществуващите практики на кредитиране, включително механизмите за прозрачност.

Въз основа на получените резултати Комисията може да обсъди предприемането на регулаторни действия за насърчаване на отговорното и прозрачно кредитиране на МСП.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

МСП в Европа могат да бъдат източник на икономически растеж и работни места, само ако бъде подобрен достъпът им до финансиране. В краткосрочна перспектива това означава стабилизиране на финансовите пазари и укрепване на банките, като същевременно се гарантира непрекъснатостта на кредитите за МСП.

В средносрочна перспектива Комисията възнамерява да подобри значително регулаторната среда за МСП като стимулира единния пазар за рисков капитал, усъвършенства капиталовите пазари и намали разходите и тежестите за МСП. Комисията възнамерява да укрепи гаранциите и механизмите за рисков капитал, допълвайки усилията на ЕЦБ и държавите-членки. Най-накрая, Комисията възнамерява да насърчава осведомеността на и за МСП, да подобрява достъпа до финансовите инструменти, да намалява свързаните с него информационни празнини и да улеснява достъпа на МСП до капиталовите пазари.

ЕС и държавите-членки трябва да работят съвместно за подобряването на достъпа на МСП до финансиране. Чрез настоящия План за действие Комисията изпълнява своята роля и ще си сътрудничи с държавите-членки, финансовия сектор и сдруженията на МСП, за да гарантира, че той ще допринесе за икономическото възстановяване.